

REPUBLIKA SLOVENIJA
PREDSEDNIK VLADE

Ljubljana, 23 februar 2021

Spoštovana gospa predsednica,

podpredsednica Evropske komisije Věra Jourová je nedavno ponovila obtožbe v zvezi s svobodo tiska v Sloveniji. Te obtožbe so sledile več podobnim izjavam tiskovnih predstavnikov Evropske komisije, ki so ob različnih priložnostih brez kakršnih koli dokazov, zgolj na podlagi posamičnih medijskih objav, postavljali pod vprašaj svobodo medijev, vladavino prava, neodvisnost pravosodja in stanje demokracije v Sloveniji nasploh.

Slovenija s 1. julijem 2021 prevzema predsedovanje Svetu EU.

Podobno je bilo tik pred letom 2008, ko je naša država prvič predsedovala Svetu EU. Takrat je po vsej Evropi krožilo pismo s podpisi 571 novinarjev in urednikov iz Slovenije (v prilogi). V pismu so dobesedno zapisali, da predstavlja prihajajoče slovensko predsedstvo veliko grožnjo za celotno Unijo (1). Tudi takrat so številni evropski mediji povzemali takšne absurdne obtožbe kot objektivno poročanje in jih nenehno ponavljali. Naše prvo predsedovanje EU se ni izkazalo za "veliko grožnjo Uniji"; namesto tega je bilo naše predano delo v skupno korist vseh držav članic EU ključnega pomena za uspeh našega predsedovanja.

Kljub temu dejstvu se pred drugim predsedovanjem Slovenije vrstijo podobni poskusi, organizirani s strani istih oseb iz liste 571 novinarjev iz leta 2007; z obžalovanjem ugotavljamo, da tokrat pri njih sodelujejo tudi nekateri uradniki EU institucij.

Pred EU je, kot vsi dobro vemo, kopica velikih izzivov. Slovenija se kljub pandemiji odgovorno pripravlja na vodenje Sveta EU. Ne želimo pa, da sredi trdega dela letijo na nas absurdne obtožbe, ki jih z lahkoto zavrne vsak, ki ob korektnem prevajalcu dan ali dva spremlja medijsko in politično dogajanje v Sloveniji.

Zato uradno vabim ad hoc delovno skupino, sestavljeno iz predstavnikov Evropske komisije, da v najkrajšem možnem času obišče Slovenijo in se prepriča o stanju demokracije, vladavini prava, neodvisnosti sodstva in svobode ter pluralnosti medijev pri nas. Če bi se vam zdelo primerno, pa lahko ta skupina vključuje tudi predstavnike Evropskega sveta in Evropskega parlamenta.

Njena ekscelenca

Ga. Ursula von der Leyen

Predsednica Evropske komisije

BRUSELJ

V resnici imamo težave s stanjem demokracije v Sloveniji na splošno. Moram pa poudariti, da so izvor in vzroki teh težav veliko globlji in starejši, povezani z elementi nedokončane tranzicije v Sloveniji. Naj citiram pronicljivo opazko profesorja Bugariča, cenjenega pravnega strokovnjaka in nekdanjega "insajderja": "... številne institucije 'pravne države' (sodišča, državna uprava in mediji) so močno spolitizirali nekdanji 'uradniki nomenklature'. Namesto da bi branile pravno državo, so te institucije, ki se niso mogle upirati močnim političnim pritiskom svojih 'predstojnikov', prispevale k pravni uveljavitvi favoriziranja strankarskih političnih interesov. Ker je levi liberalni politični blok – nekdanji komunisti (Socialni demokrati, SD) in reformirana Zveza komunistične mladine (Liberalna demokracija Slovenije, LDS) – skoraj štirinajst let obvladoval politični prostor, je to močno vplivalo na oblikovanje slovenske elite na splošno. Posledično je večina slovenskih elit gravitirala proti "retencijski" eliti, ki sta jo predstavljali politični stranki LDS in SD. Ta elita je uspela vzpostaviti boljše stike z gospodarskim sektorjem, akademskim svetom in, kar je najpomembneje, precejšnjim delom javnega sektorja, vključno s sodstvom, državno upravo, podjetji v državni lasti itd.¹"

Te trditve segajo v leto 2015, medtem ko se je mandat naše vlade začel pred slabim letom dni, na samem začetku epidemije. Obisk delovne skupine Evropske komisije oziroma institucij EU z namenom ugotavljanja dejstev bi omogočil bolj neodvisno in celovito oceno razmer, nedvoumno pa bi lahko odgovoril tudi na naslednja vprašanja:

Ali je v skladu z evropskimi vrednotami, normami in temeljnimi načeli vladavine prava v kateri koli državi članici EU:

- *da brutalno napadejo, pretepejo in skoraj umorijo novinarja, ki kritično poroča o korupciji lokalnih tajkunov, povezanih s takratno oblastjo, pa storilci po več kot desetletju še niso kaznovani?*
- *da v državni tiskovni agenciji novinarja, ki ne poroča v skladu z željami direktorja, brutalno šikanirajo in odpustijo iz službe, čeprav boleha za rakom (in kmalu zato umre)?*
- *da premierka toži novinarja, kar se je leta 2015 končalo s pogojno obsodbo na pet mesecev zapora samo za objavo fotografije njenega pošiljanja sporočil med javnim prenosom seje Državnega zbora?*
- *da je premier leta 2018 javno pozval državna in druga podjetja, naj ne objavljajo oglasov v tistih medijih, ki kritizirajo vlado?*
- *da je 90 odstotkov vseh medijev v lasti ali v upravljanju oseb, ki se javno opredeljujejo za eno samo politično opcijo?*
- *da 90 odstotkov vseh medijev promovira osebe, ki kršijo preventivne ukrepe vlade za zajezitev epidemije, in večina tudi osebe, ki javno grozijo s smrtjo članom vlade, parlamenta in vladnim strokovnjakom za epidemijo? (2)*
- *da je prihajalo do sistematičnih nezakonitih (ne)ukrepanj vladnih oblasti in državnih univerz: prvič, da bi se preprečilo ustanovitev zasebne visokošolske ustanove (Nove univerze); drugič, da bi se oviralo njeno zakonito delovanje, in tretjič, da bi se s spremembo Zakona o visokem šolstvu doseglo prenehanje njenega delovanja in ustavitve njenih izobraževalnih dejavnosti?*

¹ Bojan Bugarič – Crisis of Constitutional Democracy in Post-Communist Europe: "Lands In-between" Democracy and Authoritarianism (2015) ICON 229.

- *da vrh rednega sodstva sestavlja večje število sodnic in sodnikov, za katere je bilo ugotovljeno, da so v času enopartijske diktature pri svojem sodniškem delu kršili človekove pravice?*
- *da v vrhu rednega sodstva sodelujejo osebe, ki so na nekdanji državni meji "verificirale" uboje civilnih beguncev ali v kengurujskih sodnih procesih obsodile posameznike na smrtno kazen?*
- *da predsednik tako imenovane neodvisne institucije (računsko sodišče), ki je kršil prepoved konflikta interesov in vladavino prava, še naprej deluje, kot da se nič ne bi zgodilo?*
- *da se sodniki in sodnice rednih sodišč udeležujejo strankarskih prireditev v opravah s simboli totalitarnih režimov?*
- *da Sodni svet in Vrhovno sodišče nasprotujeta kakršnemu koli povečanju transparentnosti in javnosti njunega delovanja, hkrati pa si prizadevata za izstop iz sistema zavor in ravnovesij (nedavne sodbe, ki omejujejo javni dostop do dokumentov sodišč ali sodba, ki preprečuje, da bi bili sodniki zaslišani pred parlamentarnim preiskovalnim odborom, ter ostro nasprotovanje digitalizaciji in objavi vseh sodb)?*
- *da obstajajo resni dvomi o notranji neodvisnosti in nepristranskosti sodnikov, kar se kaže v številnih poskusih utišanja in odstranjevanja žvižgačev med sodniki in tožilci (Radonjić, Testen, Kotnik itd.) in da obstaja celo pravnomočna sodba Vrhovnega sodišča, v kateri je bilo ugotovljeno, da je njegov predsednik neformalno po telefonu posredoval pri generalnem državnem tožilcu, da bi se nadaljeval ustavljeni kazenski postopek?*
- *da več kot ducat sodb Ustavnega sodišča še naprej ostaja neuresničenih in da je v nekaterih primerih Ustavno sodišče, potem ko se je spremenila njegova sestava, takšno nedejavnost naknadno utemeljilo z neutemeljeno spremembo ustaljene sodne prakse?*
- *da se predsednika opozicijske stranke, ki se ji obeta zmaga na volitvah, pod lažno obtožbo tri tedne pred dnevom glasovanja pošlje v zapor?*
- *da politična stranka, zastopana v nacionalnem in evropskem parlamentu in ki je sicer močno kritična do Izraela in zagovornica Hamasa, deluje v vili, ki je nekoč pripadala judovski družini, umorjeni v Auschwitzu?*
- *da je policija pod pretvezo opravila hišno preiskavo na sedežu največje opozicijske stranke z namenom zasega vseh podatkov stranke s strežnika?*
- *da je policija opravila nezakonito hišno preiskavo na sedežu Banke Slovenije, pri čemer je zasegla arhive Evropske centralne banke, preiskava pa je bila opravljena z namenom izvajanja pritiska na guvernerja Banke Slovenije, da bi odstopil s funkcije?*
- *da je bila v državni banki za tuji režim (ter njegove teroristične in obveščevalne podružnice), ki je bil pod mednarodnimi sankcijami (EU, OZN), oprana več kot milijarda (!) evrov, po več kot 10 letih pa storilci niso bili niti obtoženi? In to kljub dejstvu, da so ogromno dokazov o največjem posameznem dejanju organiziranega mednarodnega kriminala v zgodovini države*

odkrili tuji preiskovalci in pristojen slovenski parlamentarni preiskovalni odbor. Da 90 odstotkov medijev v državi ves čas po odkritju praktično ne poroča o tem kriminalu (le kam je šla provizija v višini 300–400 milijonov evrov)?

- *da celotno politično vodstvo vseh vej oblasti v državi članici EU na javnem dogodku prepeva pesem z naslovom "EU je banda kravatarska"(3) in/ali ji navdušeno ploska?*

Spoštovana gospa predsednica,

ne želimo, da se saga z neutemeljenimi obtožbami zoper slovensko vlado, podobno kot leta 2007, še naprej širi po Evropi – na žalost deloma tudi s pomočjo posameznikov iz institucij EU –, saj se večinoma uporablja za prikrivanje resničnih težav, s katerimi se sooča naša demokracija.

Predlagam, da se čimprej dogovorimo za oblikovanje omenjene skupine za ugotavljanje dejstev in njen obisk v Sloveniji. Vlada Republike Slovenije RS bo v okviru svojih pristojnosti omogočila članom skupine dostop do vseh potrebnih informacij.

Zelo bi bili veseli, če bi takšna skupina v okviru svoje "misije za ugotavljanje dejstev" po koncu obiska v svojem poročilu med drugim predlagala tudi z evropskimi normami skladne ukrepe, s katerimi lahko Slovenija naslovi in odpravi zgoraj opisane probleme nedokončane tranzicije. Takoj ko se bomo dogovorili o podrobnostih misije, vam bomo poslali podrobna dokazila o zgoraj omenjenih konkretnih težavah, s katerimi se sooča demokracija v Sloveniji. V našem skupnem interesu je, da se pri ocenjevanju vladavine oprava in stanja demokracije tako v Sloveniji kot v celotni Evropski uniji uporabljajo enaki vatli za vse in da se povsod vzpostavlja vladavina prava in ne vladanje s pomočjo (zlorabe) prava.

Spoštovana gospa predsednica,

kot to določa pogodba o Evropski uniji, pričakujem, da bo Komisija delovala spoštuječ načelo lojalnega sodelovanja med Unijo in državami članicami, ki navaja k medsebojnemu spoštovanju, to pa neobhodno temelji na objektivni, celoviti in nepristranski obravnavi ter spoštovanju stvarnih dejstev.

Janez Janša

V vednost:

Članom Evropskega sveta

Priloge:

- (1) *pismo 571 novinarjev iz septembra 2007*
- (2) *videoposnetek z grožnjami s smrtjo, množično objavljenih v slovenskih medijih*
(<https://youtu.be/cPD04lDZnBQ>)
- (3) *videoposnetek z javnega dogodka v letu 2013, ki prikazuje celotno vodstvo vseh vej oblasti, ki navdušeno ploska in/ali prepeva pesem z naslovom "EU je banda kravatarska"*
(<https://www.youtube.com/watch?v=ifvdoT0v3J8>)